

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)
Кафедра міжнародної економіки та
міжнародних економічних відносин

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ТА **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

з організації та проходження виробничої
практики здобувачами вищої освіти ступеня
бакалавра спеціальності 292 Міжнародні
економічні відносини освітня програма
«Міжнародний бізнес»

Полтава
ПУЕТ
2024

Автори: ***В. Ю. Стрілець***, д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського університету економіки і торгівлі;
Л. С. Франко, старший викладач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського університету економіки і торгівлі;
Ю. О. Єжелий, асистент кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського університету економіки і торгівлі;
А. А. Пожар, канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського університету економіки і торгівлі.

Рецензенти: ***В. В. Гончаренко***, д-р екон. наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені В. Каразіна;
А. О. Пантелеймоненко, д-р екон. наук, професор, професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів Херсонського державного аграрно-економічного університету.

*Рекомендовано до видання, розміщення в електронній бібліотеці та використання в освітньому процесі на засіданні кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ
01 жовтня 2024 р., протокол № 3*

Наскрізна програма та методичні рекомендації з організації та проходження виробничої практики здобувачами вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітня програма «Міжнародний бізнес» / В. Ю. Стрілець, Л. С. Франко, Ю. О. Єжелий, А. А. Пожар. – Полтава : ПУЕТ, 2024. – 52 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

Відповідальні за зміст навчально-методичного видання автори, рецензенти та завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ***В. Ю. Стрілець***

Повне чи часткове відтворення, тиражування, передрук та розповсюдження цього видання без дозволу Полтавського університету економіки і торгівлі» **ЗАБОРОНЕНО**

ЗМІСТ

Вступ	4
Організація проведення виробничої практики	7
Наскрізна програма виробничої практики	10
1. Виробнича практика за першим роком навчання.....	11
2. Виробнича практика за другим роком навчання	15
3. Виробнича практика за третім роком навчання.....	21
4. Виробнича практика за четвертим роком навчання	29
Підведення підсумків виробничої практики	34
1. Складання та оформлення звіту з практики	34
2. Захист звіту	41
3. Критерії оцінювання результатів виробничої практики	41
Список рекомендованих інформаційних джерел	43
Додатки	45

ВСТУП

Сучасні тенденції розвитку ринку праці зумовлюють зростаючу потребу у висококваліфікованих фахівцях, які поєднують ґрунтовну теоретичну підготовку із сформованими практичними навичками професійної діяльності. У цьому контексті виробнича практика є ключовим елементом освітнього процесу для здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Міжнародний бізнес» спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини. Під час проходження практики здобувачі вищої освіти не лише закріплюють і поглиблюють знання, отримані в ході теоретичного навчання, але й опановують методи й інструменти ведення професійної діяльності.

У процесі практичної підготовки здобувачі долучаються до реальної діяльності, що передбачає використання міжнародних правових норм, здійснюють аналіз різних аспектів функціонування підприємств на глобальному ринку, а також набувають досвіду прийняття управлінських рішень. Завдання здобувачів вищої освіти під час практики спрямовано на формування професійної компетентності, розвиток аналітичного мислення і навичок адаптації до умов сучасного бізнес-середовища. Такий підхід забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців і сприяє усвідомленому вибору майбутнього напрямку професійної діяльності.

Наскрізна програма практики розробляється згідно з освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес» і навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини. Практична підготовка здобувачів закладів вищої освіти є обов'язковою компонентою процесу підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітньої програми «Міжнародний бізнес» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, яка реалізується у Полтавському університеті економіки і торгівлі та є обов'язковою складовою навчального плану. Виробнича практика відбувається на 1–4 курсах і триває згідно з графіком освітнього процесу.

Виконання практики сприяє розвитку у здобувачів вищої освіти таких навичок і компетенцій:

– здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократич-

ного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

– здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

– знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

– здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності;

– здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками;

– здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Проходження практики дозволяє сформувати такі програмні результати навчання:

– відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність і готовність до інноваційних змін;

– систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища;

– володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур і професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них;

– планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу;

– застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

– демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин і світового господарства у міждисциплінарному поєднанні з політичними, юридичними, природничими науками;

– досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових і просторово-часових зв'язків;

– розуміти і застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи й угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти, технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин;

– розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами;

– застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;

– усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні;

– обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

Проведення виробничої практики дозволяє здобувачам вищої освіти накопичувати інформацію для подальшого використання у науково-дослідних і кваліфікаційних роботах, підготовці доповідей для на засідань студентського наукового гуртка «Глобус» і наукових студентських конференцій.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Метою виробничої практики є закріплення теоретичних знань, здобутих під час вивчення навчальних дисциплін у галузі міжнародних економічних відносин за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у процесі виконання практичних завдань, а також формування професійних навичок і умінь з підготовки та прийняття самостійно обґрунтованих організаційно-економічних рішень. Вона передбачає отримання здобувачами вищої освіти практичного досвіду зовнішньоекономічної діяльності та розвиток аналітичних і творчих здібностей, підвищення інтелектуального потенціалу через поєднання теоретичних знань із практичними навичками, необхідними для успішної діяльності у сфері міжнародного бізнесу.

Завданнями практики є:

– систематизація теоретичних знань, набутих під час навчання і застосування їх в практиці міжнародного бізнесу;

– оволодіння сучасними формами міжнародного бізнесу у науково-технічній, виробничій, торговій, інвестиційно-фінансовій, маркетинговій сферах;

– набуття самостійних практичних навичок за обраною спеціальністю.

Відповідно до освітньої програми здобувачів вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітньої програми «Міжнародний бізнес» за першим (бакалаврським) рівнем за результатами виробничої практики здобувачі вищої освіти повинні:

– **знати:** функціональні обов'язки фахівця з міжнародних економічних відносин відповідно до вимог освітньої програми здобувачів вищої освіти;

– **уміти:** систематизувати теоретичні знання, набуті під час навчання, та використовувати їх в практичній діяльності; використовувати сучасні методи розрахунково-аналітичних операцій; здійснювати проєктні, організаційні та технічні процедури в рамках виконання робіт за фахом; застосовувати нормативно-правову документацію; переймати досвід успішного управління та адміністрування міжнародного бізнесу.

Базами виробничої практики для здобувачів вищої освіти є вітчизняні підприємства і організації всіх форм власності та організаційно-правових форм бізнесу, які здійснюють міжнародну діяльність; спільні підприємства з іноземними інвестиціями; зарубіжні компанії

(корпорації) та їх філії (представництва) в Україні; організації та установи, діяльність яких пов'язана з міжнародною економічною діяльністю. В окремих випадках за погодженням завідувача кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин і директора Центру зв'язків з виробництвом університету передбачається проходження практики у дистанційному форматі.

Бази практики мають відповідати вимогам професійного призначення і створювати умови для формування знань і умінь фахівця в межах програми підготовки здобувача вищої освіти зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітньої програми «Міжнародний бізнес» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

З базами практики заклад вищої освіти завчасно укладає договори на її проведення. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Здобувачі вищої освіти після проходження практики на підприємстві (організації, установі) мають подати на кафедру звіт із проходження практики, лист з відмітками про проходження практики (додаток А) та відгук керівника практики від бази практики (додаток Б).

Під час проходження виробничої практики здобувач вищої освіти зобов'язаний:

— перед початком практики отримати від керівника практики від кафедри необхідний інструктаж, ознайомитись із календарним планом і графіком практики, отримати консультації про порядок оформлення звіту з практики;

— сповістити керівника практики від кафедри про базу проходження виробничої практики;

— своєчасно розпочати і завершити процес проходження практики;

— дотримуватись графіка проходження практики та бюджету часу передбаченого програмою виробничої практики;

— надавати у Центр зв'язків з виробництвом, Навчально-науковий інститут денної освіти та на кафедру інформацію про випадки, коли, за непередбачених обставин, підприємство не може забезпечити належний режим проходження виробничої практики;

— пройти вхідний інструктаж з охорони праці та техніки безпеки і дотримуватися цих правил протягом практики;

— повністю виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками керівника;

— освоїти прийоми та методи аналітичної роботи, навички роботи з документами, технічними засобами обробки інформації у відповідних сферах зовнішньоекономічної діяльності;

— своєчасно підготувати звіт про виконання програми виробничої практики, оформити його за встановленою формою та захистити.

Функції та обов'язки керівника практики від кафедри:

— брати участь у підготовці навчально-методичної документації з організації та проведення практики;

— забезпечувати проведення всіх організаційних заходів з підготовки та проходження практики;

— надавати консультації здобувачам вищої освіти під час проходження виробничої практики;

— приймати і перевіряти звіти здобувачів вищої освіти з практики, надавати відгук про їхню роботу;

— приймати заліки за результатами проходження виробничої практики;

— звітувати завідувачу кафедри про проведення виробничої практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення умов проходження виробничої практики здобувачами вищої освіти.

Етапи виробничої практики

Виробнича практика здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти складається з 4-х взаємопов'язаних етапів:

1. Підготовка теоретичної бази дослідження міжнародних економічних відносин, що сприяє синтезу всього комплексу знань, умінь і навичок, які здобувач вищої освіти отримав під час бакалаврського циклу освіти.

2. Практичне застосування здобутих знань у реальних умовах, що включає участь у проєктах, стажування в компаніях або установах, де здобувачі вищої освіти мають змогу застосувати свої теоретичні знання на практиці.

3. Аналітична діяльність – отримання навичок і компетенцій аналітичної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин (виконання завдань дистанційного курсу – для дистанційної форми проходження виробничої практики);

4. Підготовка та захист звіту з практики (представлення результатів практичної та аналітичної діяльності, оформлення письмового звіту, створення та проведення презентації отриманих результатів).

Під час проходження виробничої практики також розглядають проблемні питання, що виникли у здобувачів вищої освіти, через консультації з науковим керівником згідно з графіком оприлюдненим на сайті кафедри.

Складання звіту з виробничої практики. За результатами проходження виробничої практики здобувач вищої освіти складає звіт згідно з методичними рекомендаціями.

У звіті здобувач вищої освіти висвітлює особливості діяльності підприємства-бази практики, керуючись змістом нижченаведених основних програмних питань. За погодженням із керівником практики від університету та завідувачем кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин можлива конкретизація та модифікація завдань з урахуванням специфіки діяльності підприємства, організації, установи, що підтверджується витягом із протоколу засідання кафедри.

Деталізація та подальша конкретизація питань, що утворюють зміст програми практики здійснюються під час проведення індивідуальних консультацій з керівниками практики.

За кожним з розділів програми практики необхідно стисло описати зміст процесів і явищ, що відбуваються у сфері бізнесу та конкретизувати їх стосовно підприємства, яке є базою практики.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Згідно з навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти освітньої програми «Міжнародний бізнес» для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини денної форми навчання, передбачено проведення таких видів практик:

Перелік і тривалість виробничої практики

Виробнича практика	Семестр	Обсяг практики	
		кредитів ЄКТС	годин
За першим роком навчання	2	5	150
За другим роком навчання	4	5	150
За третім роком навчання	6	5	150
За четвертим роком навчання	8	4	120

У період проходження практики здобувачі вищої освіти мають закріпити теоретичний матеріал, виявити знання та навички щодо

систематизації отриманої інформації, аналізу визначення загальних тенденцій розвитку об'єкту дослідження тощо.

1. Виробнича практика за першим роком навчання

Проходження виробничої практики за першим роком навчання сприяє формуванню *загальних компетентностей*:

ЗК 04. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 07. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 12. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

спеціальних компетентностей:

СК 08. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень і ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ і процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових і просторово-часових зв'язків.

СК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності;

програмних результатів навчання:

ПРН 02. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН 03. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН 06. Планувати, організувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН 07. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Залежно від бази практики, здобувачі вищої освіти можуть обрати один із варіантів її програми (табл. 1, 2).

Таблиця 1 – Розподіл бюджету часу виробничої практики під час проходження на підприємствах України та за кордоном для здобувачів вищої освіти 1 курсу

№ з/п	Назва розділів програми виробничої практики	Кількість днів
1	Загальна характеристика підприємства та його організаційної структури	5
2	Основні напрями діяльності підприємства	5
3	Економічний стан підприємства	5
4	Інформаційні технології в діяльності підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках	5
5	Культурна адаптація та міжкультурні комунікації у міжнародному бізнесі	5
Разом		25

Розділ 1. Загальна характеристика підприємства та його організаційної структури

Офіційна назва підприємства. Історія створення та розвитку підприємства. Основна місія, візія та стратегічні цілі підприємства. Основні підрозділи (відділи) у структурі підприємства та їх функції. Наявність дочірніх підприємств або філій. Кількість працівників на підприємстві. Правила внутрішнього розпорядку підприємства.

Розділ 2. Основні напрями діяльності підприємства

Основні види діяльності підприємства. Види продукції чи послуг, які виробляє чи надає підприємство. Сировина для виробництва продукції. Виробничі приміщення (їх кількість, виробниче призначення). Технологічні процеси, що застосовуються у виробництві товарів. Види ресурсів, що використовуються у процесі діяльності (матеріальні, фінансові, людські). Основні споживачі продукції чи послуг. Основні постачальники сировини для підприємства. Використання інновацій для покращення діяльності підприємства.

Розділ 3. Економічний стан підприємства

Кількісна та вартісна характеристика виготовленої продукції чи наданих послуг. Динаміка обсягів продажу продукції чи послуг за останні три роки. Географія реалізації товарів чи послуг підприємства. Характеристика основних показників балансу та їх динаміка за три роки (необоротні активи, оборотні активи, гроші та їх еквіваленти, власний капітал, довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання, витрати тощо). Характеристика основних показників балансу та їх динаміка за три роки (необоротні активи, оборотні активи, гроші та їх еквіваленти, власний капітал, довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання тощо). Характеристика основних показників звіту про фінансові результати та їх динаміка за три роки (прибуток/збитки від реалізації продукції, операційні доходи і витрати, витрати підприємства на виробництво реалізованої продукції, комерційні витрати, управлінські витрати, виручка від реалізації продукції, чистий прибуток тощо).

Розділ 4. Інформаційні технології в діяльності підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках

Інформація та її функції, класифікація інформації. Система інформаційної підтримки та її роль у діяльності підприємства. Основні елементи системи інформаційної підтримки діяльності підприємства. Основні джерела інформації, що використовуються у діяльності підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках. Методи обробки та аналізу інформації на підприємстві. Особливості використання інформаційних технологій в діяльності підприємства. Роль інформаційної підтримки у взаємодії з партнерами та клієнтами підприємства. Вплив інформаційної підтримки на репутацію підприємства. Інформаційна безпека підприємства та заходи, які вживаються для її забезпечення.

Розділ 5. Культурна адаптація та міжкультурні комунікації у міжнародному бізнесі

Поняття та значення крос-культурних комунікацій в контексті сучасних умов розвитку. Культурна адаптація та її основні етапи. Фактори впливу на швидкість і ефективність культурної адаптації. Культурні відмінності, що ускладнюють адаптацію (мовні, релігійні, соціальні тощо). Моделі міжкультурної комунікації та їх вплив на ділове спілкування. Особливості вербального та невербального

спілкування (жести, міміка, дистанція) під час роботи з представниками різних культур. Культурні особливості, які потрібно враховувати при виході на ринки конкретних країн (наприклад, Японії, США, Китаю).

Таблиця 2 – Розподіл бюджету часу виробничої практики під час проходження в установах (закладах) України та за кордоном для здобувачів вищої освіти 1 курсу

№ з/п	Назва розділів програми виробничої практики	Кількість днів
1	Загальна характеристика установи (закладу) та її організаційної структури	5
2	Основні напрями діяльності установи (закладу) в контексті міжнародної співпраці	5
3	Оцінка досягнень установи (закладу) та аналіз результатів її діяльності	5
4	Система інформаційної підтримки діяльності установи (закладу)	5
5	Міжкультурна комунікація як складова міжнародної взаємодії установи (закладу)	5
Разом		25

Розділ 1. Загальна характеристика установи (закладу) та її організаційної структури

Офіційна назва установи (закладу). Історія створення та розвитку установи (закладу). Основна місія, візія та стратегічні цілі установи (закладу). Основні підрозділи (відділи) у структурі установи (закладу) та їх функції. Кількість працівників в установі (закладі). Структура персоналу за кваліфікацією. Правила внутрішнього розпорядку.

Розділ 2. Основні напрями діяльності установи (закладу) в контексті міжнародної співпраці

Основні напрями діяльності установи (закладу): освіта, наука, культура, бізнес тощо. Особливості співпраці установи (закладу) із зацікавленими сторонами (stakeholders) на місцевому, регіональному, державному, міжнародному рівнях. Ключові партнери установи (закладу). Види ресурсів, що використовуються у процесі діяльності (матеріальні, фінансові, людські). Використання інновацій для покращення діяльності підприємства.

Розділ 3. Оцінка досягнень установи (закладу) та аналіз результатів її діяльності

Критерії оцінювання результатів діяльності установи (закладу). Ключові показники діяльності установи (закладу) на національному та міжнародному рівнях (кількість партнерів, обсяг фінансування, кількість учасників тощо). Кількість реалізованих установою (закладом) програм, грантів, проектів протягом трьох останніх років. Досвід установи (закладу) у міжнародному обміні здобувачами вищої освіти, спеціалістами або дослідниками чи участь у міжнародних освітніх або наукових програмах. Оцінка впливу міжнародних проектів на загальну діяльність установи (закладу).

Розділ 4. Система інформаційної підтримки діяльності установи (закладу)

Система інформаційної підтримки та її роль у діяльності установи (закладу). Основні елементи системи інформаційної підтримки установи (закладу). Основні джерела інформації, що використовуються у діяльності установи (закладу). Методи обробки та аналізу інформації в установі (закладі). Особливості використання інформаційних технологій у діяльності установи (закладу). Роль інформаційної підтримки у взаємодії з партнерами та клієнтами установи (закладу). Вплив інформаційної підтримки на репутацію установи (закладу) у зовнішньому середовищі. Інформаційна безпека установи (закладу), та заходи, які вживаються для її забезпечення.

Розділ 5. Міжкультурна комунікація як складова міжнародної взаємодії установи (закладу)

Сутність та роль міжкультурної комунікації установи (закладу) при міжнародній взаємодії. Роль культурної ідентичності у процесі міжкультурного спілкування. Процес підготовки персоналу установи (закладу) до міжкультурної взаємодії. Основні виклики міжкультурної комунікації, що виникають у міжнародній співпраці установи (закладу). Вплив культурного контексту на вибір способу комунікації установи (закладу): усний, письмовий, невербальний. Вплив мовних, релігійних і соціальних особливостей партнерів на налагодження міжнародної співпраці установи (закладу).

2. Виробнича практика за другим роком навчання

Проходження виробничої практики за другим роком навчання сприяє формуванню загальних компетентностей:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного)

суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

спеціальних компетентностей:

СК 02. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з чинними нормативними і правовими актами.

СК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів і аналітичних звітів;

програмних результатів навчання:

ПРН 03. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 04. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 06. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем і способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 14. Визначати і планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПРН 15. Демонструвати базові навички креативного і критичного мислення у дослідженнях і професійному спілкуванні.

ПРН 16. Уміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку і формувати висновки з наукових і аналітичних текстів з економіки.

ПРН 18. Використовувати нормативні і правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН 20. Володіти навичками усної і письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

ПРН 21. Уміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз і синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН 22. Демонструвати гнучкість і адаптивність у нових ситуаціях, у роботі з новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

ПРН 24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

Розподіл бюджету часу виробничої практики під час проходження на підприємствах України та за кордоном для здобувачів вищої освіти 2 курсу

№ з/п	Назва розділів програми виробничої практики	Кількість днів
1	Характеристика підприємства та його ринкової діяльності	4
2	Вплив політичного середовища на міжнародну діяльність підприємства	4
3	Організація міжнародної бізнес-діяльності підприємства та його вихід на закордонні ринки	4
4	Статистичні показники для оцінювання міжнародної діяльності підприємства	5
5	Інтеграція підприємства у глобальну цифрову екосистему	4
6	Розробка та впровадження інноваційних бізнес-проектів у міжнародному середовищі	4
Разом		25

Розділ 1. Характеристика підприємства та його ринкової діяльності

Організаційно-правова форма підприємства, визначення його галузевої спеціалізації та аналіз основних видів діяльності. Опис місії, візії та стратегічних цілей підприємства, їх узгодженість із сучасними тенденціями ринкової економіки. Оцінка ключових ринків збуту продукції чи послуг, характеристика клієнтської бази, її сегментація та основні потреби. Аналіз конкурентних переваг підприємства у порівнянні з іншими гравцями ринку, дослідження конкурентного середовища та бар'єрів входу на ринок. Особливості маркетингових стратегій, застосовуваних для підтримки ринкової позиції, та їхня відповідність загальним цілям розвитку підприємства.

Розділ 2. Вплив політичного середовища на міжнародну діяльність підприємства

Аналіз політичних факторів, які формують умови для розвитку міжнародної діяльності підприємства, включаючи стабільність урядів, політичні ризики та регуляторні обмеження. Особливості нормативно-правового середовища в країнах-партнерах, зокрема торговельні бар'єри, митні правила і податкове регулювання. Геополітичні чинники, такі як санкції, торговельні війни або дипломатичні відносини, що впливають на вибір стратегій міжнародної діяльності.

Методи аналізу та оцінки політичних ризиків, способи їх мінімізації через страхування, диверсифікацію або стратегічне планування.

Розділ 3. Організація міжнародного бізнесу підприємства та його вихід на закордонні ринки

Деталізований опис форм виходу на міжнародні ринки: прямий і непрямий експорт, створення спільних підприємств, франчайзинг, ліцензування та інші. Основні етапи інтернаціоналізації підприємства, починаючи з дослідження ринку, розробки маркетингової стратегії, укладання договорів та оптимізації логістичних процесів. Використання міжнародних угод про вільну торгівлю, двосторонніх і багатосторонніх договорів для спрощення доступу до нових ринків. Оцінка специфіки міжнародного маркетингу підприємства, його адаптація до культурних, економічних і соціальних особливостей зарубіжних країн.

Розділ 4. Статистичні показники для оцінювання міжнародної діяльності підприємства

Збір та аналіз статистичних даних про динаміку обсягів експорту, імпорту та загального товарообігу підприємства за останні періоди. Характеристика основних експортних ринків, структура експортованої продукції та зміни у складі товарів або послуг. Ключові індикатори ефективності міжнародної діяльності підприємства, такі як рентабельність експорту, дохідність на іноземних ринках, окупність інвестицій у міжнародну діяльність. Визначення факторів, які впливають на досягнення цільових показників, та формування рекомендацій щодо їх покращення.

Розділ 5. Інтеграція підприємства у глобальну цифрову екосистему

Аналіз цифрових технологій, які використовуються підприємством для управління міжнародною діяльністю, таких як ERP-системи, CRM-платформи, штучний інтелект або хмарні обчислення. Оцінка ефективності застосування електронних платформ для ведення бізнесу, таких як маркетплейси, електронні платіжні системи або міжнародні логістичні сервіси. Вплив цифрової трансформації на оптимізацію бізнес-процесів, зокрема автоматизацію управління ланцюгами поставок і комунікацію з партнерами. Характеристика співпраці

підприємства з глобальними цифровими екосистемами, такими як Amazon, Alibaba, або Google, для посилення конкурентних позицій.

Розділ 6. Розробка та впровадження інноваційних бізнес-проектів у міжнародному середовищі

Аналіз інноваційних підходів, що застосовуються підприємством для створення нових продуктів або послуг з урахуванням вимог міжнародного ринку. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємства, включаючи внутрішні інвестиції, гранти, венчурний капітал або державну підтримку. Особливості адаптації інновацій до специфіки зарубіжних ринків, зокрема технологічних, регуляторних і культурних вимог. Підходи до оцінки ефективності впровадження інновацій, включаючи економічний, соціальний та екологічний ефекти.

Розподіл бюджету часу виробничої практики під час проходження в установах (закладах) України та за кордоном для здобувачів вищої освіти 2 курсу

№ з/п	Назва розділів програми виробничої практики	Кількість днів
1	Характеристика установи (закладу) та її основні напрями діяльності в міжнародному контексті	4
2	Вплив політичного середовища на діяльність установи (закладу) та її міжнародні зв'язки	4
3	Організація міжнародної співпраці установи (закладу) та її участь у міжнародних програмах та ініціативах	4
4	Оцінка ефективності міжнародної діяльності установи (закладу)	5
5	Інтеграція установи (закладу) у глобальні інформаційні та цифрові системи	4
6	Розробка та впровадження інноваційних проектів у діяльності установи (закладу) на міжнародному рівні	4
Разом		25

Розділ 1. Характеристика установи (закладу) та її основні напрями діяльності в міжнародному контексті

Визначення правового статусу установи (закладу), її організаційної структури та основних функцій у межах реалізації міжнародних завдань. Опис ключових напрямів діяльності, зокрема освітніх, дослідницьких, культурних чи адміністративних, які спрямовані на спів-

працю з міжнародними партнерами. Характеристика взаємодії установи (закладу) із зацікавленими сторонами (stakeholders) в міжнародному середовищі, зокрема урядами, приватними компаніями, громадськими організаціями чи міжнародними фондами. Аналіз конкурентних переваг установи (закладу) у міжнародній сфері, включаючи її репутацію, експертний потенціал або ресурси, що забезпечують успішну співпрацю.

Розділ 2. Вплив політичного середовища на діяльність установи (закладу) та її міжнародні зв'язки

Дослідження політичних умов, які визначають можливості для міжнародної діяльності установи (закладу), зокрема політичної стабільності, державної підтримки міжнародних ініціатив і партнерств. Аналіз нормативно-правового середовища, що регулює міжнародну діяльність установи (закладу), включаючи міжнародні угоди, регламенти, квоти чи обмеження. Геополітичні фактори, які впливають на партнерські стосунки установи (закладу) з іноземними організаціями, а також ризики, пов'язані з політичними конфліктами або санкціями. Оцінка адаптації установи (закладу) до змін політичного середовища шляхом розробки стратегій управління політичними ризиками.

Розділ 3. Організація міжнародної співпраці установи (закладу) та її участь у міжнародних програмах та ініціативах

Опис основних форм співпраці установи (закладу) з міжнародними партнерами, зокрема двосторонніх угод, членства в міжнародних організаціях, реалізації спільних програм чи проєктів. Аналіз участі установи (закладу) у глобальних програмах, таких як обміни, грантові проєкти, освітні чи дослідницькі ініціативи, які сприяють досягненню її стратегічних цілей. Оцінка ефективності використання міжнародних ресурсів (фінансових, інформаційних, кадрових) для виконання завдань міжнародної співпраці. Характеристика інструментів для підтримки та розвитку міжнародної співпраці, таких як цифрові платформи, мережі експертів чи тематичні форуми.

Розділ 4. Оцінка ефективності міжнародної діяльності установи (закладу)

Ключові показники, які використовуються для вимірювання ефективності міжнародної діяльності, зокрема кількість партнерських угод, участь у міжнародних проєктах, отримане фінансування або чисельність залучених учасників. Методи оцінювання результатів співпраці з міжнародними партнерами, включаючи фінансовий аналіз, порівняльні

дослідження та опитування зацікавлених сторін. Визначення основних досягнень установи (закладу) у міжнародній діяльності, таких як розширення географії співпраці, посилення впливу у міжнародних організаціях або створення нових продуктів чи послуг. Виявлення слабких сторін та розробка рекомендацій для покращення ефективності міжнародної діяльності через підвищення кваліфікації кадрів, розширення фінансування або вдосконалення комунікаційних стратегій.

Розділ 5. Інтеграція установи (закладу) у глобальні інформаційні та цифрові системи

Оцінка використання установою (закладом) сучасних цифрових інструментів для забезпечення ефективної міжнародної діяльності, таких як системи управління проєктами, CRM чи комунікаційні платформи. Дослідження способів інтеграції установи (закладу) до глобальних інформаційних мереж, які сприяють обміну даними, досвідом чи передовими практиками. Аналіз рівня автоматизації та цифровізації внутрішніх процесів установи (закладу), які забезпечують швидку адаптацію до викликів глобального інформаційного середовища. Вплив цифрової трансформації на якість комунікацій із міжнародними партнерами та ефективність реалізації спільних проєктів.

Розділ 6. Розробка та впровадження інноваційних проєктів у діяльності установи (закладу) на міжнародному рівні

Характеристика інноваційних ініціатив установи (закладу), спрямованих на підвищення її конкурентоспроможності у міжнародному середовищі. Аналіз механізмів фінансування інноваційних проєктів, включаючи державні гранти, міжнародні фонди або приватні інвестиції. Оцінка ефективності впроваджених інноваційних рішень, зокрема впливу на продуктивність, залученість міжнародних партнерів чи соціальний ефект. Розробка рекомендацій для покращення інноваційної діяльності, спрямованих на більш активне використання технологій, міждисциплінарних підходів або глобальних трендів.

3. Виробнича практика за третім роком навчання

Проходження виробничої практики за третім роком навчання сприяє формуванню *загальних компетентностей*:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом;

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 11. Здатність працювати в команді;

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

спеціальних компетентностей:

СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин і моделей економічного розвитку.

СК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм; застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин;

СК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них;

СК 6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

СК 7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень і ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ і процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових і просторово-часових зв'язків.

СК 15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності;

програмних результатів навчання:

ПРН 3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН 4. Систематизувувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН 6. Планувати, організувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

ПРН 9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН 13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень і ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН 16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні з політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових і просторово-часових зв'язків.

ПРН 19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи й угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти, технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН 20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН 22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ПРН 23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

ПРН 24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні технічні аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

ПРН 25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

ПРН 26. Застосовувати демократичні принципи в економічному житті, розвиваючи відносини взаємодопомоги, особистої відповідальності, рівності, справедливості, солідарності, та використовуючи переваги кооперації праці для забезпечення спільних потреб і інтересів.

Розподіл бюджету часу виробничої практики під час проходження на підприємствах України та за кордоном для здобувачів вищої освіти 3 курсу

№ з/п	Назва розділів програми виробничої практики	Кількість днів
1	Бізнес-модель та управлінська структура підприємства, історія його виникнення та розвитку	5
2	Конкурентні позиції підприємства на внутрішньому та міжнародному ринках	5
3	Аналіз економічних показників діяльності підприємства	5
4	Особливості маркетингової діяльності підприємства та прояви його соціальної відповідальності	5
5	Організація на підприємстві логістичних процесів і процесів цифровізації	5
Разом		25

Розділ 1. Бізнес-модель та управлінська структура підприємства, історія його виникнення та розвитку

Назва підприємства та історія створення і розвитку. Основні підрозділи (відділи) у структурі підприємства та їх функції. Методи та форми здійснення економічної діяльності досліджуваною компанією. Цілі і завдання збутової політики компанії. Форми виходу підприємства на зовнішні ринки. Вибір каналів розподілу продукції. Організація фінансової діяльності досліджуваної компанії, її фінансовий менеджмент. Стратегія розвитку підприємства. Методи і принципи операційного менеджменту на підприємстві. Складові операційного менеджменту на підприємстві. Управління товарними ресурсами на підприємстві. Особливості управління людськими ресурсами на підприємстві. Наявність дочірніх підприємств або філій. Кількість працівників на підприємстві. Структура персоналу за кваліфікацією.

Розділ 2. Конкурентні позиції підприємства на внутрішньому та міжнародному ринках

Вивчення й аналізування на підприємстві умов ринку. Чинники підвищення ефективності компанії під час здійснення міжнародних комерційних операцій і експортних операцій. Удосконалення організаційних форм здійснення експортно-імпортних операцій компанії. Вплив торговельної політики країн на діяльність підприємства. Особливості ведення бізнесу в інших країнах. Взаємодія національних і корпоративних культур у процесі діяльності компанії. Фактори, що впливають на розвиток ЗЕД підприємства. Корпоративні стратегії підприємства. Конкурентні стратегії підприємства. Особливості реалізації корпоративної та конкурентної стратегій підприємства в умовах глобальної економіки.

Розділ 3. Аналіз економічних показників діяльності підприємства

Методи розрахунку економічної ефективності міжнародних комерційних операцій досліджуваної компанії. Аналіз виробництва і реалізації продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Аналіз використання основних засобів виробництва, матеріальних і трудових ресурсів підприємства. Аналіз трансформаційних і трансакційних витрат. Характеристика валютно-кредитних операцій досліджуваної компанії. Інвестиційна діяльність досліджуваної компанії. Показники фінансового стану підприємства. Оцінка ліквідності, платоспроможності та

фінансової стійкості підприємства. Трансакційні витрати зовнішньо-економічної діяльності підприємств. Склад витрат при зовнішньоторговельних операціях підприємства.

Розділ 4. Особливості маркетингової діяльності підприємства та прояви його соціальної відповідальності

Сутність та форми міжнародного маркетингу в досліджуваній компанії. Спільні та відмінні риси внутрішнього та міжнародного маркетингу в досліджуваній компанії. Суб'єкти міжнародного маркетингу досліджуваної компанії. Міжнародний маркетинговий комплекс: 4Р. Цінова політика компанії. Міжнародні канали розподілу досліджуваної компанії. Міжнародні маркетингові комунікації компанії.

Основні складові цифрового маркетингу: веб-сайт та оптимізація для пошукових систем (SEO), соціальні медіа маркетинг, електронна пошта маркетинг, контент-маркетинг, платна онлайн-реклама, маркетинг впливу, мобільний маркетинг, веб-аналітика.

Склад соціально-культурного середовища міжнародного маркетингу підприємства: мова, релігія, цінності та ставлення до них, закони, політична культура суспільства, освіта, організація суспільства, технологічна та матеріальна культури.

Прямі й непрямі ефекти соціальної відповідальності компанії. Соціальні програми компанії.

Розділ 5. Організація на підприємстві логістичних процесів і процесів цифровізації

Логістичне забезпечення бізнес-процесів компанії. Макрологістика та мікрологістика компанії. Логістичні ланцюги компанії. Управління ланцюгами постачання в компанії. Модель управління міжнародними логістичними операціями в досліджуваній компанії. Використання компанією популярних технологій: E-commerce (електронна комерція), SaaS (Software as a Service), Рекламна модель, Фріміум (Freemium), Платформа, Підписка (Subscription), Crowdsourсe (Краудсорсинг), Інтернет вміст (Digital Content), Інтернет-послуги, мережа блокчейн. Ключові аспекти цифрового брендингу: веб-присутність, соціальні медіа, візуальна ідентичність, контент-маркетинг, взаємодія з аудиторією, використання відео та візуального контенту, оптимізація для мобільних пристроїв, моніторинг та аналітика. Ключові аспекти інформаційної безпеки: кібербезпека, захист персональних даних, безпека електронної комерції, безпека мережі, свідомість та навчання

персоналу, аудит та моніторинг, планування контингентування та відновлення.

Ключові аспекти діджиталізації ЗЕД: електронні платежі, електронний документообіг, електронна комерція, діджиталізація митних процедур.

Розподіл бюджету часу виробничої практики під час проходження в установах (закладах) України та за кордоном для здобувачів вищої освіти 3 курсу

№ з/п	Назва розділів програми виробничої практики	Кількість днів
1	Модель побудови та управлінська структура установи (закладу), історія її виникнення та розвитку	5
2	Роль та місце установи (закладу) у внутрішньо-державному та міжнародному середовищах	5
3	Аналіз економічних показників діяльності установи (закладу)	5
4	Процеси цифровізації діяльності установи (закладу)	5
5	Особливості маркетингової діяльності підприємства та прояви його соціальної відповідальності	5
Разом		25

Розділ 1. Модель побудови та управлінська структура установи (закладу), історія її виникнення та розвитку

Назва установи (закладу) та історія створення і розвитку. Основні підрозділи (відділи) у структурі установи (закладу) та їх функції. Цілі і завдання діяльності установи (закладу). Методи та форми здійснення діяльності досліджуваною установою (закладом). Діяльність установи (закладу) на міжнародній арені. Організація фінансово-економічної діяльності досліджуваної установи (закладу), її фінансовий менеджмент. Стратегія розвитку установи (закладу). Методи і принципи операційного менеджменту установи (закладу). Складові операційного менеджменту установи (закладу). Управління ресурсами в установі (закладі). Особливості управління людськими ресурсами в установі (закладі). Наявність відділень або філій установи (закладу). Кількість працівників установи (закладу). Структура персоналу за кваліфікацією.

Розділ 2. Роль та місце установи (закладу) у внутрішньо-державному та міжнародному середовищах

Вивчення й аналіз умов діяльності (у т. ч. міжнародної) в установі (закладі). Чинники підвищення ефективності установи (закладу) при

здійсненні міжнародної діяльності. Удосконалення організаційних форм здійснення міжнародної діяльності установи (закладу). Вплив політичних чинників на діяльність установи (закладу). Особливості здійснення діяльності в інших країнах. Фактори, що впливають на розширення діяльності установи (закладу). Стратегії установи (закладу). Особливості реалізації стратегій установи (закладу) в умовах глобальної економіки.

Розділ 3. Аналіз економічних показників діяльності установи (закладу)

Методи розрахунку економічних показників досліджуваної установи (закладу). Аналіз використання основних засобів, матеріальних і трудових ресурсів установи (закладу). Аналіз витрат. Характеристика валютно-кредитних операцій досліджуваної установи (закладу). Інвестиційна діяльність досліджуваної установи (закладу). Показники фінансового стану установи (закладу). Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості установи (закладу). Трансакційні витрати зовнішньоекономічної діяльності установи (закладу).

Розділ 4. Процеси цифровізації діяльності установи (закладу)

Використання установою (закладом) популярних технологій: E-commerce (електронна комерція), SaaS (Software as a Service), рекламна модель, фріміум (Freemium), платформа, підписка (Subscription), Crowdsourсe (Краудсорсинг), Інтернет вміст (Digital Content), інтернет-послуги, мережа блокчейн. ключові аспекти цифрового брендингу: веб-присутність, соціальні медіа, візуальна ідентичність, контент-маркетинг, взаємодія з аудиторією, використання відео та візуального контенту, оптимізація для мобільних пристроїв, моніторинг та аналітика.

Ключові аспекти інформаційної безпеки: кібербезпека, захист персональних даних, безпека електронної комерції, безпека мережі, свідомість і навчання персоналу, аудит і моніторинг, планування контингентування та відновлення.

Розділ 5. Особливості маркетингової діяльності підприємства та прояви його соціальної відповідальності

Сутність і форми міжнародного маркетингу в досліджуваній установі (закладі). Спільні та відмінні риси внутрішнього і міжнародного маркетингу в досліджуваній установі (закладі). Суб'єкти міжнародного маркетингу досліджуваної установи (закладу). Міжнародний марке-

тинговий комплекс: 4Р. Цінова політика компанії. Міжнародні канали здійснення маркетингової діяльності досліджуваною установою (закладом). Міжнародні маркетингові комунікації установи (закладу).

Основні складові цифрового маркетингу: веб-сайт та оптимізація для пошукових систем (SEO), соціальні медіа маркетинг, електронна пошта маркетинг, контент-маркетинг, платна онлайн-реклама, маркетинг впливу, мобільний маркетинг, веб-аналітика.

Склад соціально-культурного середовища міжнародного маркетингу установи (закладу): мова, релігія, цінності та ставлення до них, закони, політична культура суспільства, освіта, організація суспільства, технологічна та матеріальна культури.

Прямі і непрямі ефекти соціальної відповідальності установи (закладу). Соціальні програми установу (закладу).

4. Виробнича практика за четвертим роком навчання

Проходження виробничої практики за четвертим роком навчання сприяє формуванню *загальних компетентностей*:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності;

спеціальних компетентностей:

СК 09. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин і світового господарства у міждисциплінарному поєднанні з політичними, юридичними, природничими науками.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності;

програмних результатів навчання:

ПРН 01. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність і готовність до інноваційних змін.

ПРН 04. Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН 05. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур і професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН 06. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН 07. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин і світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових і просторово-часових зв'язків.

ПРН 19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи й угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти, технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН 20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН 21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

ПРН 22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ПРН 23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

ПРН 24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

Розподіл бюджету часу виробничої практики під час проходження на підприємствах України та за кордоном для здобувачів вищої освіти 4 курсу

№ з/п	Назва розділів програми виробничої практики	Кількість днів
1	Зовнішньоекономічна діяльність підприємства	4
2	Міжнародна інвестиційна діяльність підприємства	4
3	Конкурентна поведінка підприємства у міжнародному бізнесі	4
4	Управління та адміністрування міжнародного бізнесу	3
Разом		15

1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств

Законодавча база зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємства. Міжнародні угоди, регулювання експортно-імпортних операцій. Особливості складання міжнародних комерційних контрактів. Техніки міжнародних комерційних переговорів і процедури укладання угод із закордонними партнерами. Фінансові аспекти ЗЕД підприємства. Валютні розрахунки, форми міжнародних платежів. Податкові та митні аспекти ЗЕД підприємства.

2. Міжнародна інвестиційна діяльність підприємства

Аналіз інвестиційного клімату країн, на ринках яких працює підприємство. Фактори, що формують інвестиційний клімат: міжнародний статус країни (місце в міжнародних рейтингах, співпраця з міжнародними організаціями, дотримання норм і правил конвенцій та договорів); організаційно-правовий (рівень управління інвестиційною діяльністю на рівні органів виконавчої влади, діюча законодавча база), політичний (стабільна політична ситуація в країні, рівень довіри суспільства до влади), економічний (стан економіки країни, динаміка

ВВП, розмір внутрішнього та зовнішнього боргів, рівень тінізації економіки, наявність трудових, земельних, енергетичних, науково-технічних ресурсів, особливості конкурентних відносин, рівень інфляції, місткість ринку).

3. Конкурентна поведінка підприємства у міжнародному бізнесі

Порівняльний аналіз основних конкурентів за показниками фінансових результатів, обсягів продажів, виробничих потужностей, кадрової політики, географічної представленості конкурентів на світових ринках, ключових конкурентних переваг. SWOT- та PESTLE-аналіз підприємства та формування конкурентної стратегії. Дослідження діяльності основних конкурентів на міжнародному ринку електронної комерції. Аналіз конкурентних переваг компаній у глобальній електронній комерції. Використання digital-маркетингу для завоювання міжнародних ринків. Аналіз поведінки споживачів у різних країнах через онлайн-платформи.

4. Управління та адміністрування міжнародного бізнесу

Сутність, зміст, функції та методи операційного менеджменту в міжнародному бізнесі. Складові операційного менеджменту. Управління товарними ресурсами. Оперативне управління виробництвом. Адміністрування зовнішньоекономічних операцій. Управління проектами та їх адміністрування. Методи стимулювання персоналу. Навчання та адаптація кадрів; професійний розвиток персоналу. Кадрова політика іноземних та вітчизняних компаній-суб'єктів міжнародного бізнесу. Роль кадрових служб в управлінні людськими ресурсами. Оплата праці працівників. Управління технологіями в міжнародному бізнесі. Технологічна політика компанії. Форми міжнародного технологічного трансферу та їх використання в міжнародній діяльності компанії.

Розподіл бюджету часу виробничої практики під час проходження в установах (закладах) України та за кордоном для здобувачів вищої освіти 4 курсу

№ з/п	Назва розділів програми практики	Кількість днів
1	Організаційна структура установи (закладу)	4
2	Особливості діяльності установи (закладу): показники та результати	4
3	Зовнішньоекономічна діяльність установи (закладу)	4
4	Управління та адміністрування в установи (закладу)	3
Разом		15

1. Організаційна структура установи (закладу)

Характеристика діяльності установи (закладу). Аналіз структури підрозділів, які відповідають за реалізацію зовнішньоекономічної діяльності чи міжнародних проєктів. Взаємодія між підрозділами установи (закладу) та координація діяльності з іншими установами на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

2. Особливості діяльності установи (закладу): показники та результати

Оцінка кількісних та якісних показників роботи установи (закладу): кількість укладених міжнародних угод, впроваджених проєктів, організованих міжнародних заходів тощо. Фінансовий стан установи (закладу), у тому числі показники, які впливають на ефективність діяльності установи (закладу) в міжнародному контексті. Ринкова позиція установи (закладу). Операційні показники. Заходи організації у сфері соціальної відповідальності, сталого розвитку та екологічної діяльності. Оцінка впливу діяльності установи (закладу) на економічний, соціальний або політичний розвиток регіону/країни.

3. Зовнішньоекономічна діяльність установи (закладу)

Аналіз нормативно-правової бази регулювання ЗЕД в контексті діяльності установи (закладу). Вивчення міжнародних угод, договорів та їх застосування у роботі установи (закладу). Стратегії і методи, які установа (закладу) використовує у своїй діяльності; аналіз співпраці з міжнародними партнерами, включаючи підбір потенційних партнерів, укладання угод і комерційних контрактів, особливості дипломатичних переговорів. Дослідження ролі установи (закладу) у формуванні інвестиційного клімату регіону чи країни. Аналіз зовнішньоекономічних ініціатив, які координує установа (заклад). Наприклад, створення умов для експорту/імпорту, розвиток міжнародних інфраструктурних проєктів. Вивчення використання сучасних технологій та інформаційних систем у забезпеченні ЗЕД установи (закладу). Вивчення методів аналізу економічних і політичних ризиків для залучення іноземних інвестицій.

4. Управління та адміністрування в установи (закладу)

Структура та кадровий склад установи (закладу). Визначення функціональних обов'язків працівників у рамках виконання міжнародних завдань. Показники управління персоналом (показники продуктивність

праці, плинність кадрів, ефективність навчання та розвитку тощо). Принципи операційного менеджменту та адміністрування в установі (закладі) та організації. Адміністрування зовнішньоекономічних операцій та управління проектами та їх адміністрування. Вивчення процедур фінансового адміністрування в контексті реалізації міжнародних ініціатив. Управління інформаційними потоками: забезпечення ефективного обміну даними між підрозділами, партнерами та міжнародними структурами.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

1. Складання та оформлення звіту з практики

Результати проходження практики мають бути представлені у формі звіту. У звіті систематизовано викладаються одержані здобувачем вищої освіти під час проходження практики знання та вміння, описуються програмні питання і здійснюється вирішення поставлених завдань. Звіт з виробничої практики пишеться українською мовою.

Мета підготовки звіту має відображати результат навчання, який має бути отриманий здобувачем вищої освіти в результаті практики. Формулювання мети зазвичай починається словами «опанувати», «з'ясувати», «виявити ступінь відповідності», «проаналізувати і узагальнити досвід», «виявити можливості використання в подальшій діяльності» та ін.

Завдання виробничої практики формулюються відповідно до послідовності вирішення питань, визначених програмою виробничої практики. Приклади формулювання змісту завдань: «вивчити...», «виявити...», «дослідити...», «критично оцінити...», «визначити...», «розробити...», «обґрунтувати...», «перевірити...» тощо.

Об'єктом виробничої практики є певний вид господарської та комерційної діяльності, що відбувається у сфері міжнародного бізнесу.

Предметом є господарська та комерційна діяльність суб'єкта міжнародного бізнесу, що визначений як база практики здобувача вищої освіти.

Методи дослідження перелічуються відповідно до факту їх використання.

Інформаційною базою, на основі якої складається звіт, є бухгалтерська, статистична, фінансова звітність компанії, законодавчі та нормативні документи, наукові публікації у фахових виданнях.

Структура звіту:

- титульний аркуш (додаток В);
- зміст (додаток Г);
- перелік умовних скорочень (за потреби);
- вступ;
- основна змістовна частина (власне звіт про виконану роботу);
- висновки за результатами практики та пропозиції щодо удосконалення діяльності компанії, установи чи організації, яка є базою практики;
- список інформаційних джерел;
- додатки.

Основні вимоги до подання інформації в тексті: чіткість, стислість, конкретність, обґрунтованість. Підготовка звіту є індивідуальною роботою кожного здобувача вищої освіти. Звіти, складені колективно, або з використанням тільки теоретичного матеріалу, до захисту не допускаються.

Зміст включає перелік всіх складових звіту із зазначенням сторінок, на яких розміщується початок відповідного тексту.

Вступ містить: 1) обґрунтування функцій підприємства як суб'єкта сучасних міжнародних економічних відносин; 2) визначення мети і завдання практики; 3) наведення стислої інформації про об'єкт і предмет практики; 4) опис інформаційної бази дослідження.

Основна змістова частина звіту з практики (власне звіт про виконану роботу) має відповідати змісту програми виробничої практики і послідовно висвітлювати всі передбачені розділи. Кожен з розділів відповідно нумерується і повинен починатися з нової сторінки.

Висновки за результатами практики та пропозиції щодо удосконалення господарської діяльності суб'єкта-учасника міжнародних економічних відносин мають складатися з двох відповідних частин, кожна з яких оформлюється як окремий пункт. Назву пункту розміщують упідбір до тексту без нумерації;

Список інформаційних джерел повинен складатися відповідно до вимог стандарту. Кількість використаних літературних джерел не обмежується.

У розділ «Додатки» включають допоміжні матеріали: інформаційні таблиці, рисунки, звітність підприємств, та інші матеріали. Додатки включають заповнені та опрацьовані документи. Обсяг розділу за кількістю сторінок не обмежується.

Звіт повинен мати наскрізну нумерацію сторінок.

Оформлення звіту

Оптимальний обсяг звіту про проходження виробничої практики – 20-25 сторінок основного тексту (без урахування кількості сторінок, на яких розміщені додатки та список інформаційних джерел).

Оформлення звіту про проходження виробничої практики здійснюється за допомогою комп'ютерного набору тексту на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм) з використанням шрифту Times New Roman текстового редактора Word розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом. Текст звіту про проходження виробничої практики необхідно друкувати, залишаючи береги. Береги (поля) звіту про проходження виробничої практики: лівий – 20 мм, правий – 10 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм. Звіт друкується чорним кольором, без використання кольорових вставок та виділень (зазначене також стосується рисунків і таблиць). Шрифт має бути чітким, середньої жирності, однакової щільності.

Заголовки структурних частин звіту про проходження виробничої практики, такі як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ», «СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами посередині симетрично до тексту. Кожен з названих вище розділів починають з нової сторінки. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 2 інтервалам. Кожна складова звіту про проходження виробничої практики повинна починатися з окремого аркуша.

Порядок нумерації та правила оформлення таблиць, ілюстрацій і формул

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№».

Враховують у загальну нумерацію сторінок, але не нумерують титульний аркуш. Інші сторінки підлягають нумерації. Номер проставляють у правому верхньому куті стандартного аркуша без крапки в кінці.

Такі структурні частини звіту про проходження виробничої практики як Зміст, Перелік умовних скорочень, Вступ, Висновки та пропозиції, Список інформаційних джерел не мають порядкового номера. Тобто, не можна застосовувати форму запису: «1. ВСТУП» або «РОЗДІЛ 6. ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ». При нумерації інших

частин роботи, номер розділу розміщують після слова «РОЗДІЛ». Наприклад, «РОЗДІЛ 1». Після номера розділу крапка не ставиться.

Ілюстрації (схеми, графіки тощо) та таблиці мають подвійну нумерацію. Наприклад, «Рисунок 1.2 – Система...» або «Таблиця 3.2 – Модель управління...», що потрібно розуміти як другий рисунок, розміщений у першому розділі звіту про проходження виробничої практики, або друга таблиця, розміщена у третьому розділі. Таблиці і рисунки необхідно подавати у звіті безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Приклади оформлення таблиць і рисунків наведено нижче.

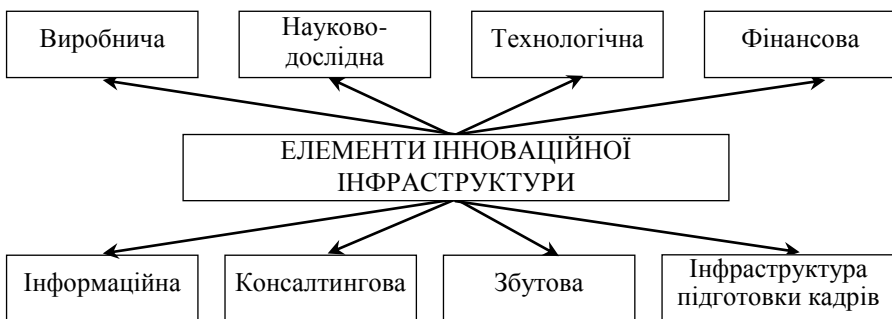

Рисунок 1.1 – Склад інноваційної інфраструктури за основними елементами [84]

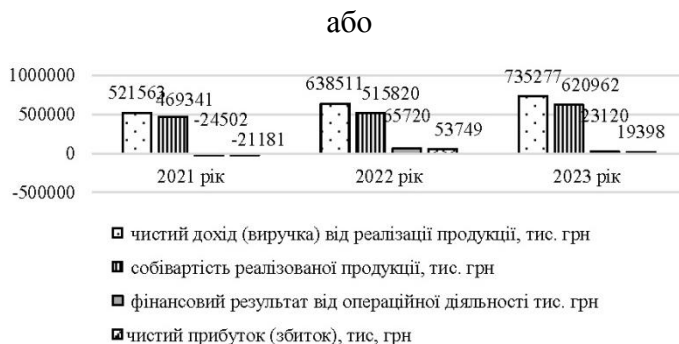

Рисунок 1.2 – Динаміка обсягів продажу, собівартості та фінансових результатів діяльності ТОВ «Домінік Ко» за 2021–2023 роки. тис. грн

Джерело: складено автором на основі даних [22].

Аналогічні вимоги існують щодо нумерації і розташування таблиць. Приклад побудови таблиці подано далі.

Таблиця 1.1 – Показники впливу глобалізації на розвиток ринку праці України, 2016–2023 рр. [37]

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Індекс глобалізації, у т. ч.	72,94	73,47	73,65	73,4	74,22	74,58	74,87	74,95
Індекс економічної глобалізації	61,55	62,32	61,84	61,72	63,06	64,05	64,96	66,01
Індекс політичної глобалізації	86,77	87,06	87,19	87,2	89,15	89,37	89,24	88,32
Індекс соціальної глобалізації	70,51	71,02	71,93	71,29	70,45	70,32	70,41	70,38

або

Таблиця 1.2 – Прибуток від діяльності ТНК галузі послуг харчування у 2021–2023 роках, млн дол. США

ТНК	Прибуток, млн дол. США			Абсолютна зміна, млн дол. США	
	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2023 рік проти 2021 року	2023 рік проти 2022 року
Starbucks	4 518	3 599	928,0	-919	-2 671
McDonald's	5 924	6 025	4 731	101	-1 294
Yum China Holdings	708	713	784	5	71
Darden Restaurants	596	714	-52	118	- 766
Chipotle Mexican Grill	176,6	350	356	-1 192	6
Yum Brands	1542	1 294	904	-248	-390

Джерело: складено автором на основі даних [73].

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 10 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю або рисунок, подані на альбомному листі, розміщують таким чином, щоб її можна було читати з поворотом за годинниковою стрілкою.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на іншу сторінку. У цьому випадку у перенесеній частині таблиці визначають нумерацію колонок, починаючи з першої. Над перенесеною частиною таблиці по лівому краю таблиці вказують таке: «Продовження таблиці 2.1».

У таблиці не повинно бути пустих клітинок. Тому при її заповненні користуються таким умовними позначеннями:

«...» – дані відсутні;

«–» (тире) – дані не мали місця;

«x» – показник не має сенсу;

«0,0» – дані є, але їх числові значення менше прийнятої у таблиці одиниці точності.

Формули в звіті про проходження виробничої практики (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою у тій послідовності, у якій вони наведені у формулі. Подання формули здійснюється у спеціальному редакторі формул Microsoft Equation 3.0. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) якщо у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) якщо цього вимагає побудова тексту, що передує формулі.

Приклад:

Приріст поточної вартості майбутніх доходів унаслідок інвестицій визначається так:

$$V_m = \frac{C_m}{(1 + R_i)^{m+1}} \times \left[\frac{R_k}{R_i} - 1 \right], \quad (3.2)$$

де V_m – приріст поточної вартості майбутніх доходів;

C_m – розмір інвестицій (втрачених доходів) у період m ;

R_k – норма віддачі всіх інвестицій рівня k .

Правила цитування та посилання на використані джерела

При здійсненні посилань на першоджерела у тексті, порядковий номер джерела за списком використаних джерел і номера відповідних сторінок, вказуються в квадратних дужках. Наприклад: «Як відзначає

І. Герчикова, зовнішньоекономічна діяльність ТНК не тільки охоплює експортні операції, але також спрямована на розвиток закордонного виробництва. Це викликає необхідність посилення контролю за виробничо-збутовою діяльністю» [7, с. 478].

Вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться у тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту, оскільки це викликає зміни його змісту. За потреби вибіркового цитування ставляться три крапки у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці);

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело.

Посилання в тексті звіту про проходження виробничої практики на таблиці та рисунки є обов'язковим. Формати подання інформації такі:

– «...дослідження дозволило виявити ключові універсальні ознаки глобального менеджменту (рис. 1.2).»;

– «...дослідження дозволило виявити ключові універсальні ознаки глобального менеджменту (рисунок 1.2).»

Таким же чином роблять посилання на таблиці. Посилання на формули здійснюють так: «...у формулі (2.1)». При повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації вказують слово «дивись», наприклад, «дивись таблицю 1.3» або «див. таблицю 1.3).

Порядок оформлення списку інформаційних джерел

Використані джерела включають до загального списку в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Зразок порядку оформлення використаних джерел наведено в додатку Д.

Порядок оформлення додатків

Кожний додаток починають з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі посередині сторінки, наприклад «Додаток А».

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. За додатком Я йде додатки АА, АБ, АВ.

Розміщені в додатках ілюстрації, таблиці та формули, якщо кількість їх одиниць більша, ніж одна, нумерують у межах кожного додатка так: рис. Д. 2 – другий рисунок додатка Д; формула (А. 1) – перша формула додатка А.

2. Захист звіту

До захисту допускаються здобувачі вищої освіти, які представили у повному обсязі звіт та всі документи, що супроводжують процес проходження практики.

Зареєстрований звіт передається на перевірку керівнику практики від кафедри. Після перевірки звіт захищається в комісії. Склад комісії визначає завідувач кафедри з числа викладачів.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики, мав серйозні порушення трудової дисципліни, отримав негативний відгук керівника від підприємства про професійну придатність або незадовільну оцінку при захисті, відрховується з університету за невиконання навчального плану.

Підсумки проходження здобувачами вищої освіти практики обговорюються на засіданні кафедри і протокольно засвідчуються.

3. Критерії оцінювання результатів виробничої практики

90–100 балів (відмінно)

Результати практики оформлено і захищено бездоганно. Ділова характеристика здобувача вищої освіти (практиканта) позитивна. Відповіді на всі питання членів комісії за програмою практики повні і точні.

74–89 балів (добре)

Несуттєві зауваження щодо змісту і оформлення результатів. Ділова характеристика здобувача вищої освіти (практиканта) позитивна. У відповідях на запитання членів комісії з програми практики здобувач вищої освіти демонструє тверді знання, але допускає окремі неточності.

60–73 балів (задовільно)

Несуттєві зауваження щодо змісту і оформлення результатів. Ділова характеристика здобувача вищої освіти (практиканта) позитивна. На

запитання членів комісії з програми практики здобувач вищої освіти відповідає невпевнено, припускається помилок, не демонструє твердих знань.

0–59 балів (незадовільно)

Така оцінка виставляється, якщо не виконана програма практики та, якщо здобувач вищої освіти не набув професійних навичок. На запитання членів комісії здобувач вищої освіти не дає правильних відповідей.

Результати захисту звіту з проходження виробничої практики оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); власної системи ЗВО (наприклад, за 100-баловою шкалою); комплексної системи оцінювання.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами захисту звіту про проходження виробничої практики

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС*	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного захисту звіту
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики та захистом звіту

* ЄКТС – Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система.

Оцінювання результатів виробничої практики відбувається безпосередньо після завершення практики. Звіт з практики подається на кафедру для реєстрації. Його перевірка здійснюється у семиденний термін. Підсумкова оцінка заноситься до відомості підсумкової успішності та до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України : кодекс України № 2456-VI, поточна редакція від 27.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 01.08.2023).
2. Гетманець О. П., Коробцова Д. В., Єжелій Ю. О. Глобалізація та міжнародна економіка: складність інтеграції ринків та економічні наслідки на рівні країн (український досвід). Академічні Візії, 2023. № 20. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/456/412> (дата звернення: 01.08.2023).
3. Кодекс законів про працю України : кодекс України № 322-08, поточна редакція від 14.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 01.08.2023).
4. Конференція ООН по торгівлі і розвитку (ЮНКТАД) (United Nations Conference on Trade and Development). URL: www.unctad.org (дата звернення: 01.08.2023).
5. Лазоренко Т. В., Пашук Л. В., Єжелій Ю. О. Проблеми комплексної оцінки впливу глобальних підприємницьких структур на розвиток національної економіки. Економіка. Фінанси. Право: Аналітик. Київ. 2023 № 7. С. 10–16. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-item/354> (дата звернення: 01.08.2023).
6. Митний кодекс України : кодекс України № 4495-VI, поточна редакція від 28.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 01.08.2023).
7. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) (The Organization for Economic Cooperation and Development). URL: www.oecd.org (дата звернення: 01.08.2023).
8. Офіційний сайт The World Bank Group. URL: www.worldbank.org (дата звернення: 01.08.2023).
9. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду (МВФ) (The International Monetary Fund). URL: www.imf.org (дата звернення: 01.08.2023).
10. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 01.08.2023).
11. Педченко Н. С., Стрілець В. Ю., Франко Л. С., Опанасюк А. О. Інтегральна оцінка ефективності та результативності управління фінансовими ресурсами підприємства. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2020. № 3 (99). С. 39–47.

URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10376> (дата звернення: 01.08.2023).

12. Податковий кодекс України : Кодекс України № 2755-VI, поточна редакція від 28.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 01.08.2023).
13. Про врегулювання питань іноземного інвестування в Україну : Постанова правління Національного банку від 10.08.2005 р. № 280 від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0947-05#Text> (дата звернення: 01.08.2023).
14. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України № 959-XII від 12.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 01.08.2023).
15. Про інвестиційну діяльність : Закон України №1560-XII від 10.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 01.08.2023).
16. Тарасенко С. В., Петрушенко Ю. М. Міжнародний бізнес : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2021. 222 с.
17. Цивільний кодекс України : Кодекс України №435-IV, поточна редакція від 10.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 01.08.2023).
18. International Financial Statistics – IMF Data. URL: <https://data.imf.org/?sk=4c514d48-b6ba-49ed-8ab9-52b0c1a0179b> (дата звернення: 01.08.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Лист відміток про проходження практики

ВІДМІТКИ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Прибув на підприємство, організацію, установу _____

« ____ » _____ 20__ року

(підпис) _____ (посада, прізвище, ініціали відповідальної особи)

М.П.

Вибув з підприємства, організації, установи
« ____ » _____ 20__ року

(підпис) _____ (посада, прізвище, ініціали відповідальної особи)

М.П.

Додаток Б

Бланк відгуку і оцінки роботи здобувача вищої освіти на практиці

Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці

(назва підприємства, установи, організації)

Керівник практики від підприємства, установи, організації

(підпис)

(прізвище, ініціали)

м.п.

« _____ » _____ 20 _____ року

Додаток В

Зразок титульного аркуша звіту з практики

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти

Форма навчання денна

Кафедра міжнародної економіки та
міжнародних економічних відносин

ЗВІТ з практики

здобувачем вищої освіти 1 курсу
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
освітньої програми Міжнародний бізнес
ступеня бакалавра

(прізвище, ім'я, по батькові)

База практики _____

Керівники практики

від підприємства, установи, організації

(посада, прізвище, ініціали, підпис)

від кафедри

(посада, вчене звання, прізвище, ініціали, підпис)

Звіт захищено «___» _____ 20 __ р.

Оцінка _____

Члени комісії _____

(прізвище, ініціали, підпис)

Полтава 20__

Додаток Г

Зразок змісту виробничої практики

ЗМІСТ*

Вступ	3
Розділ 1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства ТОВ «Домінік Ко» **	5
Розділ 2. Міжнародна інвестиційна діяльність підприємства ТОВ «Домінік Ко»	9
Розділ 3. Конкурентна поведінка підприємства ТОВ «Домінік Ко» у міжнародному бізнесі	12
Розділ 4. Управління та адміністрування міжнародного бізнесу ТОВ «Домінік Ко»	14
Висновки та пропозиції	30
Список інформаційних джерел	32
Додатки	35

* Підприємство (організацію, установу) необхідно конкретизувати, зазначивши його офіційну назву.

** Назви розділів відповідно програми виробничої практики за курсами.

Додаток Д

Зразок оформлення списку інформаційних джерел*

Книги

Один автор

1. Стрілець В. Ю. Забезпечення розвитку малих підприємств: теорія, методологія, практика : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2019. 457 с.
2. Артеменко І. А. Теоретичні засади і практика реформувань відносин власності в споживчій кооперації при переході до ринкової економіки : монографія. Полтава : ПУСКУ, 2005. 195 с.

Два автори

3. Туль С. І., Шкурупій О. В. Діджиталізація світового ринку праці : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2020. 302 с.

Три автори

4. Педченко Н. С., Кімуржий М. І., Стрілець В. Ю. Стратегічне управління потенціалом розвитку підприємств житлово-комунального господарства: теорія, методологія, практика : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2020. 271 с.

Чотири і більше авторів

5. Юрченко Т. О., Клименко В. І., Туль С. І., Шкурупій О. В., Флегантова А. Л. Гендерний паспорт міста Полтави. Полтава, 2020. 56 с.

Багатотомний документ

6. Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.

Матеріали конференцій, з'їздів

7. Артеменко І. А., Луб'янецька А. С. Вплив інноваційної діяльності транснаціональних корпорацій на розвиток світової економіки. *Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи* : матеріали IV Міжнар. наук.-прак. інтернет-конференції молодих учених (м. Львів, 28–29 квітня 2021). Львів, 2021. С. 315–316.

8. Сичук Д. Л., Єжелій Ю. О. Розвиток електронної комерції в міжнародному бізнесі: переваги та виклики. Тези доп. XLVI Міжнар. наук. студентської конф. за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік «Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті» (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, 2023. С. 154-206.

Словники

9. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. 2-ге вид., оновл. Київ : К.І.С., 2006. 138 с.

Законодавчі та нормативні документи

10. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 01.08.2021 (поточна редакція). № 959-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 01.08.2023).

11. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017–2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. Урядовий кур'єр. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.

Стандарти

12. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація)

Дисертації

13. Туль С. І. Трансформація світового ринку праці в умовах діджиталізації : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / Донецький національний університет імені В. Стуса. Вінниця, 2019. 279 с.

Автореферати дисертацій

14. Артеменко А. В. Ціннісно-раціональні мегатренди глобального господарства та їх реалізація в інтеграційних процесах (на прикладі пострадянських країн) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Харків, 2015. 20 с.

15. Стрілець В. Ю. Забезпечення розвитку малого підприємництва в умовах трансформації національної економіки України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03. Суми, 2021. 36 с.

Частина книги

16. Кулик В. А., Карпенко Є. А., Любимов М. О., Артеменко А. В. Децентралізації та створення об'єднаних територіальних громад у Полтавській області як складові успіху інноваційної діяльності. *Маркетингове тестування ринкових перспектив товарних інновацій* : монографія / за заг. ред. Є. І. Нагорного. Суми : Триторія, 2020. 372 с.

17. Гончаренко В. В., Клименко В. І., Пожар А. А. Розвиток кооперативів та міжнародного кооперативного бізнесу в умовах глобалізації. *Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин* : колективна монографія / кол. авт. ; за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакової. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 540 с.

Статті із продовжуваних та періодичних видань

18. Гончаренко В. В., Пантелеймоненко А. А., Пожар А. А. Китай у глобальному індексі інновацій. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту : серія «Економічні науки»*. 2019. № 3-4 (75-76). 272 с.

19. Флегантова А. Л. Державне регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні в контексті можливостей імплементації світового досвіду. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2019. № 2 (27). С. 115–124.

Електронні ресурси

20. Педченко Н. С., Стрілець В. Ю., Франко Л. С., Опанасюк А. О. Інтегральна оцінка ефективності та результативності управління фінансовими ресурсами підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2020. № 3 (99). С. 39–47. URL: <http://dspace.uccu.org.ua/handle/123456789/10376> (дата звернення: 01.08.2023).

21. Deyneka T., Shkurupii O., Pedchenko N., Tul S., Verhal K. Ukraine's global status as an indicator of its current problems and opportunities. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2021. № 3 (38). P. 427–436. URL: <https://doi.org/10.18371/fcstp.v3i38.237475> (дата звернення: 01.08.2023).

22. Перспективи розвитку світової економіки : інформація офіційного сайту Міжнародного Валютного Фонду. URL: <https://www.imf.org> (дата звернення: 01.08.2023).

* У звіті з виробничої практики інформаційні джерела не групуються за видами, а розміщуються в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Навчально-методичне видання

СТРИЛЕЦЬ Вікторія Юріївна
ФРАНКО Людмила Сергіївна
ЄЖЕЛИЙ Юрій Олексійович та ін.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Редагування *Л. М. Діденко*
Комп'ютерне верстання *О. С. Корніліч*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 3.
Зам. № 377/2231.

Видавець і виготовлювач
Полтавський університет економіки і торгівлі
к. 48, вул. Івана Банка, 3, м. Полтава, 36003.
E-mail: pvv.puet@gmail.com.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 8076 від 28.02.2024 р.